

Nr 133.

Af herr **Hellberg** i Ljungskile m. fl., om ändrad lydelse av 2 § lagen den 12 juni 1891, innefattande vissa bestämmelser angående sjöfynd.

Stundom händer det, att fartyg, lastade med pitprops eller annat virke, vid hårda stormar förlora en del av sin däckslast, som av vågorna spolats över bord. Ibland gå ock fartygen under och slås i stycken mot klippor och skär, och då kan en och annan, stundom flere, propsändar, plank, bräder eller vrakspillror komma drivande till bebodda platser i skärgården.

Av de nakna klippöarna i Bohuslänska skärgården, även längst ute från land, äro flere bebodda av havets arbetare med deras familjer. Ej det minsta träd till bränsle frambringar naturen där åt dem att värma stugan med i storm och vinterköld. Men just dessa stormar sända dem ibland, vad som kunde begagnas till detta ändamål, nämligen förutnämnda propsändar, vrakspillror m. m. För fattiga fiskarfamiljer, som bebo de nakna klippöarna och havsstränderna, vore dylikt bränsle och virke, om än så litet därav, mer än välkommet, ja, huru liten vrakspillra som helst kunde komma dem till nytta, om de nu gällande bestämmelserna angående strandvrak ändrades därhän, att de, då det gällde strandvrak *av ringa värde*, kunde göra sig det till godo.

I förhoppning om mera rikligt fynd utsätta de sig emellertid för stora ansträngningar och faror för att bärga dylikt virke, som strandat på klippor och skär i omnejden eller ännu flyter i havet. Det gäller att skynda, innan det spolats ned i sjön igen och driver bort. Så snart därför som den hårdaste stormen något bedarrat, är man ute på spaning, och det är

just de farligaste platserna, man då måste nalkas i en liten roddbåt i det upprörda havet.

Det är emellertid kronan, ej bärgaren, som blir ägare av det sålunda bärgade, och den bärgarlön, som erhålles för ett obetydligt fynd, uppgår naturligen ej tillnärmelsevis till någon motsvarighet av den fara och möda, som tillvaratagaren utsatt sig för. Bärgaren har dessutom så många omständigheter att iakttaga, även förorsakande kostnad, för att enligt förordningarna angående fynd av strandvrak komma i åtnjutande av den fördel, sådant fynd skulle bringa honom, att han, om det ej är tämligen värdefullt, har större fördel vid att låta detta eljest för honom så nyttiga fynd av plankor eller vrakspillra driva till en annan strand än att bärga det.

Här omförmälda strandfynd hör till det slag av strandvrak, som omnämnes i Kungl. tullstadgan av den 1 juni 1904. Kungörelsen om bärgningen av även de minsta fynd skall ske tre gånger i de allmänna tidningarna, och först efter år och dag sedan sist kungjort var, om det ej gäller sådana varor, som ej kunna vårdas utan fara för försämring, får auktion, som av tullförvaltningen ombesörjes, å det bärgade hållas. Först då, när auktionen hålles, är någon möjlighet för bärgaren att få dispositionsrätt till det bränsle eller annat, som han med möda och fara bärgat, och detta endast mot kontant betalning, och, enär det så gott som aldrig händer, att ägare av dylikt fynd av ringa värde anmäler sig till återfående av detsamma, dröjer det minst »år och dag», till dess bärgarlönen utfaller. Av auktionsvärdet plägar bärgaren erhålla 60 % i bärgarlön.

Dylika auktioner hållas å tullkammaren inom vederbörande tulldistrikt. Därvid tillkännagives, att på viss plats ute i skärgården finnas tillvarataget så och så många plank, vrakspillror eller annat, värderat till det eller det priset. Auktionsföremålet kan ju befinnas mildals från auktionsplatsen och ej alls lönt för tillstädesvarande inropare att hämta det där i anseende till avståndet och dess ringa värde. Då kan det ju ej betinga ett pris, varav de 60 %, som brukar tillfalla bärgaren, kunna utgöra någon förmån för honom. Är han själv tillstädes, kan han, genom att inropa det av honom bärgade, kanske för billigt pris bli ägare av detsamma och sålunda vinna någon lön för sin möda, men en extra resa, måhända mildals och i storm och oväder, som ju den dagen kan inträffa, och därtill en uppoffrad dag på auktionen, är det ringa fyndet ej värt.

I norsk Lov om strandning og vrag av den 20 juli 1893 stadgas,

att, om värdet av strandfyndet är så litet, att omkostnaderna, som uppstå genom de föreskrivna förordningarnas följande, icke giva rum för lämplig bärgarlön, så tillfaller det bärgade föremålet bärgaren, samt även att amtmannen i sådant fall äger fritaga bärgaren från eventuell skyldighet att betala tullavgift för föremålet ifråga. I samma lag § 12 förordnas att, om det bärgades värde ej överstiger tio kronor, kungörelse, varigenom eljest ägaren kallas att inom viss tid anmäla sin äganderätt, ej behöver ske, och blir sålunda bärgaren genast efter anmälan och skedd besiktning och värdering av det bärgade, ägare till detsamma.

Man synes i Norge mer än hos oss tillgodose bärgarens intresse och kronan tager ej heller där någon del av bärgarens ringa vinst i ovan omnämnda fall, då det gäller fynd av ringa värde. Det är dock ej min mening, att ägarens rätt skulle i något fall åsidosättas, endast att, då det angår strandvrak av ringa värde, inskränka på hans rätt därhän, att han, om han i laga tid kan styrka sin rätt, skall kunna återfå värdet av det förlorade i stället för själva varan. Detta kunde åstadkommas genom att tillåta bärgaren att ställa borgen för att så skulle ske, i fall han i laga tid komme och styrkte sin rätt samt betalade bärgarlön och omkostnader. Visserligen kunde häremot invändas, att själva det förlorade föremålet kunde för dess ägare hava särskilt stort värde, vara för honom särdeles kärt och dyrbart, men i de fall och angående sådana föremål, varom detta kunde förmodas, borde tullförvaltningen hava befogenhet att göra undantag och anbefalla dylikt föremåls förvarande, såsom hittills skett.

Vad beträffar strandvrak av ringa värde torde kronan gent emot de fattiga fiskarfamiljer här är fråga om, utan avsaknad kunna avstå sin rätt. Genom värderat tillmötesgående av kungl. generaltullstyrelsen är jag i tillfälle förebringa utredning i denna fråga, verkställd av dess statistiska avdelning. Dess meddelande bifogas såsom bihang till motionen. Av detsamma framgår, att kronans inkomst av sådant strandvrak, vars värde för varje redovisad post icke överstigit femtio kronor, utgjort år 1912 endast omkring 3,630 kronor och år 1913 endast omkring 4,315 kronor, alltså, om dessa siffror läggas till grund för beräkningen, i genomsnitt per år endast omkring 3,972 kronor. Kronans inkomst av strandvrak, som här åsyftas, är alltså av så gott som ingen betydelse, så mycket mer som nämnda summa ej är nettoinkomst, enär hållandet av förenämnda auktioner är förenat med viss kostnad, såsom annonsering, stadgad auktionsprovision,

slagkostnad m. m. Åtskilligt skrivarbete för tullförvaltningsämbetsmännen skulle ock därmed inbesparas.

Vid bestämmandet av värdegränsen, under vilken ett fynd skulle behandlas som *strandvrak av ringa värde*, torde böra tagas i betraktande å ena sidan, att ej någon nämnvärd förlust tillfogades kronan genom avstående från dess rätt i dessa fall, å andra sidan, att denna gräns ej sättes så lågt, att det alldeles ej lönade sig för bärgaren att tillvarataga de förmåner, som kunde stå i utsikt för honom.

Av föreliggande sifferutredning framgår ju tydligtvis, att femtiokronorsgränsen från den första av nämnda synpunkter är fullt tillfredsställande. Hvad beträffar den senare synpunkten är att märka, att då vederbörande ge sig ut på spaning efter sjöfynd, erfordras i allmänhet flera i ett lag, merendels tre personer. Stundom kunna ock tvenne sådana lag slå sig tillsammans och i var sin båt söka gemensamt. Ofta finna de ju intet eller endast några propsändar, plankstumpar eller dylikt, och då äro de flera om att dela förmånen av detta. Skulle då ock någon gång det funna uppgå till femtio kronors värde, bleve dock ej förtjänsten så stor efter delningen, särskilt i betraktande av, att de mången gång sökt alldeles förgäves. Den ofta mycket långa vägen till auktionsstället, kanske i storm och ogynnsam vind, där de genom eventuellt billigt köp av det de själva bärgat ur havet skulle kunna hoppas få någon belöning för sin möda, må ock tagas i betraktande. Att ej sätta värdegränsen lägre än femtio kronor torde alltså, även från denna synpunkt sett, vara en mycket rimlig begäran.

Någon inskränkning i skyldigheten av anmälan, besiktning och värdering genom vederbörande myndigheter av funnet och bärgat strandvrak av här ifrågavarande slag kan givetvis ej komma ifråga, så mycket mindre som det på denna värdering skulle bero, om det bärgade vore att anse som »strandvrak av ringa värde».

Till förekommande av missbruk av dessa bestämmelser bör en straffpåföljd därvid stadgas gående ut på förlust, i sådant fall, för bärgaren av de förmåner han eljest hade att påräkna. Jämte stadgande att varje fall ställes under respektive tullkammares beprövande, torde önskvärd garanti mot missbruk vara funnen.

På grund av det anförda och då alltså genom föreslagna förfarande ej någons privata rätt komme att trädas för nära, ej heller kronan komme att uppoffra någon nämnvärd fördel genom att i dessa fall frånträda

sin rätt, och då sådan anordning komme många fattiga familjer i våra skärgårdar till önskad hjälp, samt, enär här omförmälda exempel från Bohuslänska skärgården torde i huvudsak hava sin tillämpning på övriga Sveriges kuster, hemställes,

att Riksdagen ville för sin del besluta att antaga följande ändring i lagen av den 12 juni 1891, innefattande vissa bestämmelser angående sjöfynd: § 2. Om angivet fynd åligge tullkammaren att göra anmälan hos Konungens befallningshavande i länet, som skall låta kungörelse om bärgningen tre gånger införas i allmänna tidningarna. Kommer ägaren inom år och dag, sedan sist kungjort var, och visar sin rätt, tage han sitt åter mot det, att han till den, som bärgat, utbetalar kostnaden för godsets kungörande och vård samt den bärgarlön, som domstol kan finna skäligt att bestämma. Kommer han ej, tillfaller strandvrak, vars värde överstiger femtio kronor, kronan, efter avdrag av bärgarlön och kostnad, som nyss är nämnd, *men strandvrak till lägre värde* samt annat fynd tillfaller, *efter tullkammarens beprövande*, den, som bärgat. Kan vad bärgat och angivet är ej vårdas utan fara för försämring, skall det, *om det vid besiktningen åsatts högre värde än femtio kronor*, försäljas å offentlig auktion och de influtna medlen insättas i länets ränteri.

Gods av värde ej överstigande femtio kronor må av bärgaren fritt disponeras, sedan han hos tullkammaren nedsatt den säkerhet eller borgen, som tullkammaren finner sig kunna godkänna, för att ägaren, om han kommer inom ovan sagd tid och visar sin rätt, skall få i kontanter värdet av sitt åter, med avdrag som nyss är sagt, enligt besiktningsvärdet, dock med undantag för det fall, att tullkammaren prövar godset vara av den beskaffenhet, att det kan förmodas vara av personligt värde för ägaren och av honom uppskattas efter andra grunder än dess handelsvärde, i vilket fall det skall av tullkammaren tagas i förvar.

Skulle bärgaren genom felaktig uppgift eller på annat sätt hava sökt åstadkomma, att gods vid besiktningen med orätt åsatts värde av femtio kronor eller därunder, have han förverkat sin rätt till godset, vilket i dylikt fall tillfaller kronan.

Stockholm den 22 jan. 1915.

<i>Wilh. Hellberg.</i>	<i>Alex. Thore.</i>	<i>Axel Sundberg.</i>
<i>Cornelius Olsson.</i>	<i>Gust. Rydén.</i>	<i>Axel E. Lindvall.</i>

I motionens syfte instämma:

<i>Karl Kahlström.</i>	<i>Aug. Lingström.</i>	<i>Pehr Aug. Andersson.</i>
------------------------	------------------------	-----------------------------

Bilaga.

Herr Riksdagsman Wilh. Hellberg,

Stockholm.

På Eder begäran hava tullförvaltningarnas strandvraksjournaler för åren 1912 och 1913 genomgåts och utvisa desamma, att kronans behållning av sådant strandvrak, vars värde för varje redovisad post icke överstigit 50 kronor, utgjort

År 1912	År 1913
omkring 3,630 kr.	omkring 4,315 kr.

Stockholm i kungl. generaltullstyrelsens revisionsbyrås statistiska avdelning den 18 januari 1915.

L. Torstenson,
t. f. förste aktuarie.